

Краще – ворог доброго

Про нововведення щодо спрощення процедури започаткування підприємництва

Прагнучи кращого, ми часто псуємо добре. Попри всі зусилля, кращого можна і не досягти, а втратити при цьому вже досягнуте, нехай і не найліпше, але зрозуміле, зручне, доступне і логічно обґрунтоване, – цілком реально

Цей ліричний вступ передуює обговоренню кількох нововведень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури започаткування підприємництва» № 3263 (далі – Закон № 3263), який набрав чинності 7 червня 2011 р.

Виключення ст. 23 «Резервування найменування юридичної особи» із Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців», звичайно, дозволяє заощадити час і гроші засновника суб'єкта підприємницької діяльності. Не потрібно йти до реєстратора із заявою встановленого зразка про резервування найменування юридичної особи і вносити плату за проведення резервування (34 грн.).

До того ж 9 вересня 2011 р. набрав чинності наказ Міністерства юстиції України «Про організацію доступу до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» №2009/5. Відтепер на сайті Держпідприємства «Інформаційно-ресурсний центр» відкритий доступ до електронної версії Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців. Будь-який користувач Інтернету може безкоштовно і самостійно отримати інформацію про те, чи є підприємство з найменуванням, аналогічним новостворюваному. Але, по-перше, поки готується пакет документів для реєстрації юридичної особи (а це в будь-якому разі, займе щонайменше, декілька днів), може бути зареєстроване підприємство з таким саме найменуванням. А по-друге...

«По-друге» – найголовніше. Річ у тому, що однією з найважливіших і найнеоднозначніших новацій Закону №3263 є виключення норми про обов'язкове нотаріальне посвідчення достовірності підпису засновників (учасників) на статутних документах. Відповідно до ч. 5 ст. 8 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» статутні документи юридичної особи викладаються письмово, прошиваються, нумеруються, підписуються засновниками (учасниками) і є дійсними навіть без посвідчення підписів засновників нотаріусом. З одного боку, це дуже позитивний крок, оскільки учасники можуть тепер не витратити час і кошти на нотаріальні послуги. З іншого – наслідки відсутності нотаріального посвідчення підписів на засновницьких документах для корпоративних стосунків і бізнесу неоднозначні. Але

це вже не процедурне питання початку діяльності, а питання всієї подальшої діяльності юридичної особи.

Здавалося б, ось воно, спрощення процедури започаткування підприємництва, ось вони, довгоочікувані реформи та європейські стандарти! Але виникають нездоланні перешкоди. Підприємство, яке створювалося, керуючись прогресивними нововведеннями, не зможе відкрити розрахунковий рахунок в жодному банку.

Відповідно до п. 3.2 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній і іноземній валютах, затвердженій постановою правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492, для відкриття розрахункового рахунка нового підприємства треба надати серед інших документів копію засновницького документа (статуту), належним чином засвідченого органом, який здійснив реєстрацію, або нотаріально. Отримати копію статуту з друком і підписом державного реєстратора неможливо.

Статтею 24 Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» визначені документи, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи, і серед них тільки два екземпляри оригіналу засновницьких документів. Після процедури реєстрації один екземпляр статуту залишається у державного реєстратора, а другою видається на руки засновникам. Третій екземпляр, який можна було б надати банку, не передбачений законодавцем. Шлях же через нотаріуса, якщо спочатку достовірність підпису фізичної особи на статуті не була засвідчена нотаріально, закритий «Порядком здійснення нотаріальних дій нотаріусами України». А все чергове нестикування. При внесенні змін до Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» не внесли зміни до Інструкції про порядок здійснення нотаріальних дій нотаріусами України (у редакції, що діяла до 7 березня 2012 р.), згідно з п. 255 якої вірність копії документів засвідчується нотаріусом в тих випадках, коли достовірність підпису фізичної особи на оригіналі документа засвідчена нотаріусом. Аналогічну вимогу містить і Порядок здійснення нотаріальних дій нотаріусами України (Глава 7, п. 3).

Тобто, для того щоб нотаріально завірив копію статуту після його державної реєстрації, підписи засновників (учасників) мають бути нотаріально засвідчені до його реєстрації. Інакше нотаріус відмовить у завіривні копії такого документа.

І вимальовується ситуація, що склалася на даний момент, яку схематично можна зобразити так. Вирішили створити юридичну особу, подивилися, чи немає підприємства з аналогічною назвою в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців, підготували статут і разом з ним – до нотаріуса. Адаже за такий, хай і нетривалий, час, у такій великій країні, як Україна, цілком могла з'явитися юридична особа з таким саме найменуванням.

У ч. 5 ст. 90 Цивільного кодексу України визначено, що юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи. Звичайно, реєстраційний збір у розмірі 170 грн., який стягується за проведення державної реєстрації юридичної особи, в цьому разі не пропаде (якщо не вказувати у призначенні платежу найменування підприємства, яке реєструється). А ось із нотаріусом усе набагато складніше: потрібно переробляти статут (змінювати найменування підприємства), знову всім засновникам являтися до нотаріуса і знову платити чималі гроші. І вперед, до державного реєстратора – може, цього разу пощастить. Вихід із такої ситуації кожен знаходить свій.

У зв'язку з цим було б непогано повернути резервування найменування (для юридичної особи – строком на два місяці, а для відкритих акціонерних товариств – строком на дев'ять місяців, як це було передбачено ст. 23 Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців»), але не через державного реєстратора, а використовуючи сайт Державного підприємства «Інформаційно-ресурсний центр». Це повністю виключило б подання документів на державну реєстрацію юридичних осіб з аналогічним найменуванням.

А що стосується статутних документів і їх оформлення, кращим виходом стала б можливість, яка раніше була у новостворюваного підприємства, отримувати у держреєстратора при первинній реєстрації не один екземпляр статуту, а принаймні два (оригінал і копію, засвідчену органом реєстрації, яку можна було б надати банку для відкриття розрахункового рахунка).

Раніше чинним п. 8 Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, затвердженого постановою Кабінету міністрів України № 740, передбачалося, що в орган держреєстрації подаються статутні документи у трьох екземплярах (з них два – оригінали), оформлені в установленому порядку. У п. 32 цього ж Положення визначалося, що в разі втрати, знищення тощо оригіналів статутних документів засновник (учасник) може звернутися в орган держреєстрації з проханням про зняття копій з оригіналів, які зберігаються в цьому органі. На цій підставі за необхідності можна було отримати копію належним чином засвідченого засновницького документа (статуту). Якби зараз була можливість при необхідності завірив у держреєстратора копію засновницьких документів, то багато нерозв'язуваних питань вирішилися б самі собою. Це був би реальний прорив у спрощенні процедури започаткування підприємництва.

Виклав, оформив статутні документи відповідно до ч. 5 ст. 8 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» без звернення до нотаріуса, подав на державну реєстрацію, отримав потрібну кількість екземплярів статуту, відкрив розрахунковий рахунок і почав діяльність.

У цьому разі реформування процедури початку діяльності юридичної особи з метою її спрощення і приведення у відповідність до європейських стандартів відчув би кожен, хто бажає відкрити свою справу. Якщо взяти краще з того, що було, і поєднати з новими, передовими віяннями і напрямками, то, цілком можливо, вийшло б щось добре ☺

Олена ГАРКУША

провідний фахівець із корпоративного права ЮФ «Семенова і Партнери»
м. Севастополь

Агентство з припинення бізнесу

Л Е Т А

www.leta.net.ua

т.ф.: (044) 286 10 96

**ПОЗБАВ СВІЙ БІЗНЕС
ВІД БОРГІВ І ПРОБЛЕМ!**

- Професійні послуги у сфері банкрутства та ліквідації юридичних осіб
- Інноваційні рішення: business-delete, business-split, business-change, business-clearing
- Відпрацьовані модулі послуг для холдингових структур і транснаціональних компаній
- Захист ключових активів, позбавлення від проблемних та непрофільних
- Представлення інтересів як боржника, так і кредитора
- Спеціальна програма співпраці з юридичними та аудиторськими компаніями

